

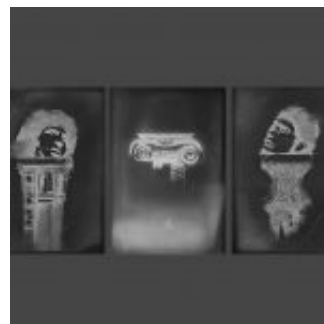
منظومه‌ی خسوف | عکس‌نقاشی‌های زاها و داوود بیات

برخورد نزدیک

بنیاد کهکشانی

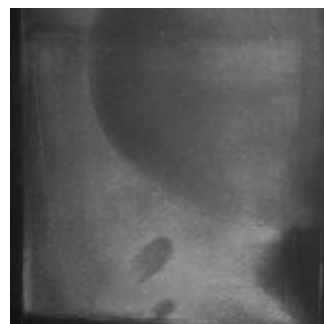
پاستل گچی یک

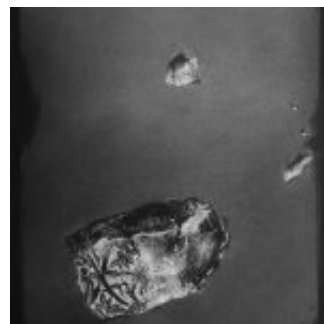
دره‌ی سایه‌ی مرگ

رصدخانه‌ی شهر گور

ماه نخشب (دوازده)

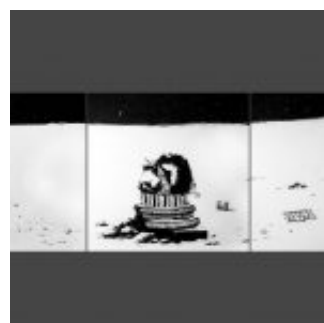
ماه نخشب (پنج)

ماه نخشب (یک)

گوژپشت صورت فلکی

گریز از مرکز

فیل در تاریکی

نقاشی جوان، ساکن شهری که تنها جهان ممکن تا آن روز برایش بود، در یکی از سفرهای روتین آخر هفته اش، برای تمرین نقاشی در طبیعت، رهسپار حومه ی غربی شهر شد. توفان شب قبل، تپه های بلند آن اطراف را سُسته و چشم انداز همیشگی دشت را به اقلیمی تاریک و وهم انگیز بدل کرده بود. جوهر سیاهی از تعجب در فضا موج می زد و آسمان را سایه ی سنگی سنگین، در گرفتگی محض فروبرده بود. به سردرگمی، دنبال زمینی کمتر گل آلود و خشک برای گذاشتن وسایلش بود تا نفسی چاق کند که ناگهان پایش گرفت به جعبه ای شکسته با تعدادی عکس و مُشتی دست نوشته ی بی تاریخ و امضا که در خاک مه آلود تپه بر زمین افتاده بود. تعدادشان آن قدری می شد که در نگاه اول قابل شمردن نباشند. انگار که رعدوبرق جعبه را همچو قارچی، به عمد، پیش پایش سبز کرده باشد. بی فوت وقت، هر چه به تقدیری بی جواب یافته بود را برداشت و با سرعتی که نخواهی هرگز پشت سرت را نگاه کنی، از آن تپه پایین آمد و از آن حومه برای همیشه خارج شد.

*

در مجموعه نقاشی های روی بوم با دست مایه قرار دادن مدیوم عکاسی و با رجعتی انتقادی به هنر اورینتالیسم (شرق گرایی)، کوشیدیم با تأمل بر مکانیسم های بازنمایی و خلق تصویر، از آن نگاه توریستی و کارت پستالی نقاشان و مُستشرقان اروپای سده ی نوزدهم تا نگاه رسانه محور امروز به خاورمیانه، ماهیت ایجابی مدیوم نقاشی را در این جغرافیا به پرسش بگیریم.

*

مجموعه نقاشی هایی که با تکنیک پاستل گچی روی مقوا ساخته شده اند، تلاشی هستند برای بازنمایی، یا تمارض به بازنمایی داگروتایپ های اوایل تاریخ عکاسی، با این فرق که هیچ نسخه ی اصلی از این داگروتایپ ها موجود نیست.

داگروتایپ از ابداعات لویی داگر، فیزیکدان، هنرمند و عکاس فرانسوی قرن نوزدهم است که نخستین روش در ثبت

عکس‌های دائمی و استفاده‌ی تجاری از عکاسی بود. تصویر مثبتی که طی یک عمل در دوربین به صورت معکوس، همچون تصویری در آئینه پدید می‌آید. لویی داگروقر نازکی از مس آغشته به آب نقره را در معرض بخار ناشی از بلورهای ید قرار داد و یک پوشش یدید نقره روی سطح آن تولید کرد. تصویر پنهان روی صفحه‌ی داگروتایپ با قرار گرفتن در معرض بخار جیوه ظاهر می‌شد، بعدها عکس مریی نهایی با برداشتن یدید نقره‌ی نور نخورده به وسیله‌ی آب نمک گرم اصلاح می‌شد، صفحه‌ی حاصل، یک نسخه‌ی دقیق از صحنه‌ی ثبت شده بود. سطح داگروتایپ‌ها با قرار گرفتن در مجاورت هوا کدر می‌شد و به دلیل نرمی و خش‌پذیری بسیار آسیب پذیر بودند، در نتیجه داگروتایپ همیشه زیر شیشه مهروموم می‌شد. پاستل گچی روی مقوا نیز در مجاورت هوا مقاومت و چسبندگی زیادی ندارد و به مرور بخش‌هایی از کار به مانند خاکه‌های گچ ریخته می‌شود. در نتیجه پاستل هم بعد از تمام شدن به پروسه‌ی فیکس کردن و قاب گرفتن، نوعی مهروموم کردن پشت شیشه نیاز دارد. به همین خاطر کارها با زوارهای فلزی نقره‌ای قاب گرفته شدند. داگروتایپ‌ها معمولاً پرتره یا چشم‌اندازی از شهر و طبیعت بودند. فرایند نوردهی با نور زیاد آفتاب ده دقیقه طول می‌کشید، بهتر است بگوییم داگروتایپ، عکس فوری زمان خودش بود.

همچنین عکس نقاشی‌های سری ماه تخبشب اشاره‌ای است به داستانی تاریخی از هاشم بن حکیم، معروف به المُنْع، وی که در دوران خلافت عباسی ادعای پیامبری داشت و به تبلیغ آیین خود می‌پرداخت، توانست پیروان بسیاری را به واسطه‌ی معجزه‌ای ساختگی به نام ماه نخشب، دور خود جمع کند. وی توسط جیوه و آئینه، عصرها نور خورشید را طوری بازتاب می‌داد که از دور به صورت قرص دومی از ماه دیده می‌شد. تصویر دیده شده تصویر منعکس شده از یک واقعیت بود، نه خود واقعیت. شاید عکاسی و در معنایی وسیع‌تر، نقاشی، چیزی نظیر همین معجزه‌ی ساختگی باشد.

توضیحات عناوین

- رصدخانه‌ی شهر گور، قدیمی ترین رصدخانه‌ی تاریخ ایران، متعلق به دوران ساسانی است. شهر گور در دوران پادشاهی اردشیر بابکان بنا شد و در دوره‌ی اسلامی، در زمان حکومت عضدالدوله دیلمی بر فارس، نامش به فیروزآباد تغییر یافت.
- برخورد نزدیک، رخدادی است که در آن فرد با یک شی پرنده‌ی ناشناس مواجه می‌شود.
- دره‌ی سایه‌ی مرگ، نام عکسی است از راجر فنتون که در سال 1855 از جنگ کریمه ثبت شد. اگرچه این عکس به عنوان یکی از اولین و مهم‌ترین عکس‌های جنگ در تاریخ عکاسی و راجر فنتون به عنوان اولین عکاس جنگ شناخته می‌شود، اما در سال‌های آغازین قرن بیست و یکم، بعد از پیدا شدن ورژنی متفاوت از این عکس، نسبت به جعلی و صحنه‌سازی بودنش تردیدهایی پیش آمد و بحث‌هایی در گرفت.
- بنیاد کهکشانی، اشاره‌ای است به مجموعه کتاب‌های بنیاد اثر آیزاک آسیموف که به عنوان اولین و موفق‌ترین کتاب‌ها در گونه‌ی علمی-تخیلی شناخته می‌شود.
- ماه نخشب، ماه مصنوع و دست‌سازی بود که ابن مقنن آن را به عنوان معجزه‌اش، هر شب، از چاهی که پایین کوه سیام بود بیرون می‌آورد و به مردم نشان می‌داد. او با شگردی از طریق قراردادن آینه‌هایی، عصرها، نور خورشید را طوری بازتاب می‌داد که از دور به صورت قرص دومی از ماه دیده می‌شد. المقنن از این ساخته برای

کشاندن مردم به سوی خویش برای نبرد با المهدی خلیفه عباسی بهره می برد. این ماه را ماه کاشغر، ماه مقنع و ماه مزور نیز گفته اند.

<https://apparatus.com/>